

Lagstadgad arbetstidsförkortning och skattebortfall

I denna text redogörs för hur Teknikföretagen beräknat effekterna på skatteintäkterna av en lagstadgad arbetstidsförkortning från 40 till 35 timmar per vecka. Beräkningarna bygger på resultaten från en Specialstudie från statliga Konjunkturinstitutet¹ (KI) samt några förenklande antaganden. Resultaten bör tolkas med viss försiktighet, men vår bedömning är att de ger en rimlig uppskattning av storleksordningen på effekterna.

Teoretisk utgångspunkt

I KI:s rapport antas att total BNP, Y , ges av

$$Y = (A_K K)^\alpha (A_L L)^{1-\alpha} \quad (1)$$

Där K och L är kapital respektive arbetade timmar. Parametern A_K är kapitalspecifik produktivitet medan A_L fångar arbetsspecifik produktivitet. Produktivt kapital, $A_K K$, och produktivt arbete, $A_L L$, benämns $\tilde{K}$ respektive $\tilde{L}$.

I rapporten beskrivs produktivt arbete som produkten av tre komponenter:

$$\tilde{L} = A_L(\lambda) H(\lambda) N(\lambda). \quad (2)$$

A_L är, som tidigare, den arbetsspecifika produktiviteten, medan H och N är medelarbetstiden respektive antal anställda (sysselsättning). I ekvationen framgår att respektive variabel i ekvationens högerled, och följaktligen också produktivt arbete, är en funktion av arbetstidslagstiftning, λ .

KI gör en så kallad log-linjär approximation av förändringen i produktivt arbete:

$$\frac{d \ln A_L L}{d \ln \lambda} = \frac{d \ln H}{d \ln \lambda} \left(1 + \frac{d \ln A_L}{d \ln H} + \frac{d \ln N}{d \ln H} \right). \quad (3)$$

Notera att effekten av lagstadgad arbetstidsförkortning på arbetsspecifik produktivitet respektive sysselsättning går via medelarbetstiden, och därför multiplicerar effekten av arbetstidsförkortningen på medelarbetstiden hela parentesen i högerled.

Ingångsvärden tas från forskningslitteraturen

I KI:s rapport görs en genomgång av forskningslitteraturen för att kunna uppskatta effekterna på samtliga komponenter i ekvationens högerled. Mer specifikt anges att en procents minskning av den lagstadgade arbetstiden:

¹ Kolsrud, Jonas, 2024. "Effekter av kortare arbetstid på BNP, sysselsättning, produktivitet och hälsa", Konjunkturinstitutet

- Antas minska den faktiska medelarbetstiden (H) med 0,6 till 1,0 procent.
- Antas innebära att den procentuella förändringen för antalet sysselsatta (N) ligger inom intervallet $-0,05$ till $+0,05$ procent.
- Ökar den arbetsspecifika produktiviteten (A_L) med 0 till 0,1 procent.

Effekter på BNP och skatteintäkter – kort sikt

Genom att kombinera de mest och minst kostsamma utfallen får KI ett intervall för effekten på produktivt arbete: 0,51–1,05 procents minskning per procents lagstadgad arbetstidsförkortning. Mittpunkten är 0,78 procent (KI anger ca $-0,75$ procent på s. 27). Teknikföretagens beräkningar utgår från denna mittpunkt. En lagstadgad arbetstidsförkortning med 12,5 procent (från 40 till 35 timmar) beräknas därmed minska produktivt arbete med 9,75 procent.

KI för en diskussion om effekterna på kort respektive lång sikt. I det kortare perspektivet kan det vara rimligt att anta att kapitalstocken är fast. Med en fast kapitalstock kan effekten på BNP approximeras som effekten på produktivt arbete multiplicerat med arbetets andel av produktionen (arbetskostnadsandelen). KI anger att arbetskostnadsandelen ligger kring 60 procent (se s. 16 i rapporten). I KI:s prognosdatabas framgår dock att den justerade bruttovinstandelen år 2024 var 35,4 procent vilket innebär att arbetskostnadsandelen var 64,6 procent. Vi utgår från den sistnämnda siffran och således kan effekten på BNP på kort sikt uppskattas till $-6,3$ procent.

Vi antar att skatteintäkterna förändras proportionellt med BNP. Givet totala skatteintäkter 2024 på 2 643,8 miljarder kronor motsvarar detta en minskning på cirka 166,5 miljarder kronor.

Resultaten är osäkra

Naturligtvis råder stor osäkerhet. Dels utgår KI:s rapport och beräkningarna här från en specifik produktionsfunktion. Med andra antaganden om produktionsfunktionen skulle den uppskattade effekten kunna bli såväl lägre som högre.

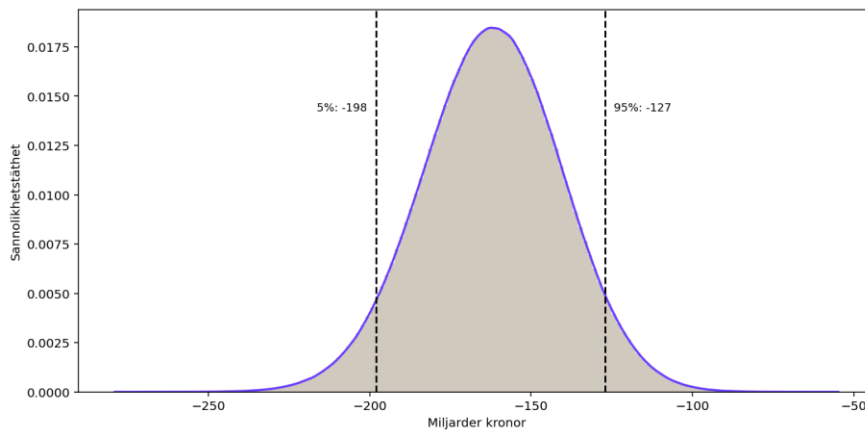
Osäkerheten är också kopplad till vilka värden som antas för de respektive delarna i ekvation 3. Vi gör en simulering för att illustrera osäkerheten. Simuleringen utgår delvis från de intervall som KI anger i rapporten. Ovanpå detta görs några – till viss grad godtyckliga – antaganden om sannolikhetsfördelningar. Vi vill tydligt poängtera att detta framför allt skall ses som en kompletterande övning och att resultaten ska tolkas med stor försiktighet.

Utgångspunkten är ekvation 3 samt de ovan specificerade intervallen för effekterna på de variabler som ingick i beräkningarna. Här antas att effekten på respektive variabel är normalfördelad och att (i) medelvärdet i fördelningen för respektive variabel ges av mittpunkten i respektive intervall, samt (ii) att standardavvikelsen för respektive variabel är av den magnituden att 5:e

respektive 95:e percentilen i sannolikhetsfördelningen sammanfaller med intervallens ändpunkter. Slutligen antas variablerna vara oberoende varandra, det vill säga vilket värde som en variabel antar påverkas inte av en annan variabels värde. Givet detta går det att simulera fram en sannolikhetsfördelning för hur mycket skatteintäkterna minskar, vilken illustreras i diagram 1.

Diagram 1. Arbetstidsförkortningens effekter på skatteintäkter

Källa: Teknikföretagens beräkningar; se text för mer detaljer.

Effekter på BNP och skatteintäkter – lång sikt

Konjunkturinstitutet skriver att "På lång sikt, enligt ekonomisk teori, innebär dock en minskning av produktivt arbete med 1 procent en motsvarande sänkning av BNP" (s. 16). Givet storleken på svensk ekonomi och skatteintäkterna 2024, skulle detta innebära ett skattebortfall på cirka 258 miljarder kronor.